

VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
118 0 Ps 000371 08 Rev
Banja Luka, 24.11.2010. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Stake Gojković, kao predsjednika vijeća, Darka Osmića i Biljane Tomić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja P. A.D. B. L., zastupanog po advokatskoj firmi S. O.D. B. L., protiv tuženih B. Đ. i B. Đ.1 D.O.O. D., zastupanih po punomoćniku M. B., advokatu iz B. L., radi raskida ugovora i isplate, odlučujući o revizijama stranaka izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjoj Luci 011-0-Pž-08-000 016 od 27.2.2008. godine, na sjednici održanoj 24.11.2010. godine, donio je

P R E S U D U

Revizija tužitelja se odbija.

Revizija tuženog se odbacuje.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjoj Luci Ps-114/01 od 24.9.2007. godine odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim je tražio da se raskine ugovor o zajedničkom ulaganju i komercijalnoj eksploataciji benzinske pumpe D. broj 03/12820/90 od 27.12.1990. godine i aneks istog ugovora broj 3438 od 31.7.1991. godine.

Istom presudom odbijen je tužbeni zahtjev kojim je tužitelj tražio da se tuženi obavežu da tužitelju nadoknade vrijednost uložene opreme u izgradnju predmetne benzinske pumpe prema utvrđenim vrijednostima po vještaku finansijske struke u iznosu od 249.790,96 KM uvećanu za zakonsku zateznu kamatu; na ime izvedenih građevinskih radova komunalne infrastrukture iznos od 103.833,49 KM uvećan za zakonsku zateznu kamatu i na ime izmakle dobiti iznos od 174.960,00 KM uvećan za zakonsku zateznu kamatu.

Tužitelj je obavezan da tuženom naknadi na ime troškova parničnog postupka iznos od 40.780,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od dana presuđenja do isplate.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjoj Luci 011-0-Pž-08-000 016 od 27.2.2008. godine žalba tužitelja je djelimično uvažena i prvostepena presuda preinačena u dijelu odluke o troškovima postupka tako da je dosuđen iznos troškova od 40.780,00 KM snižen na iznos od 13.596,00 KM.

U ostalom dijelu žalba je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Blagovremenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu presudu zbog povrede odredaba parničnog postupka, pogrešne primjene materijalnog prava i prekoračenja tužbenog zahtjeva u drugostepenom postupku s prijedlogom da se revizija usvoji i donese jedna od odluka po odredbama člana 249. do člana 251. Zakona o parničnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, br. 58/03, 85/03 i 74/05 i 49/09. – u daljem tekstu ZPP).

Tuženi pobija drugostepenu presudu u dijelu koji se odnosi na troškove postupka zbog pogrešne primjene materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka s prijedlogom da se revizija usvoji i pobijana presuda preinači tako što će se žalba tužitelja u cjelosti odbiti, a prvostepena presuda potvrditi i u dijelu koji se odnosi na troškove parničnog postupka.

Ni jedna strana nije podnijela odgovor na reviziju.

Revizija tužitelja nije osnovana, a revizija tuženog nije dozvoljena.

Predmet odlučivanja u ovom parničnom postupku je zahtjev tužitelja da se raskine ugovor o zajedničkom ulaganju u izgradnju i komercijalnoj eksploataciji benzinske pume u D. zaključen dana 27.12.1990. godine i aneks istog ugovora zaključen 31.7.1991. godine, a koji ugovor je zaključen između preduzeća E., S. i prvotuženog B. Đ. uz zahtjev da se tuženim nametne obaveza da tužitelju naknade vrijednost uložene opreme u benzinsku pumpu na ime glavnog duga iznos od 249.790,96 KM uvećan za zakonsku zateznu kamatu u iznosu od 447.083,06 KM; na ime izvedenih građevinskih radova na uspostavljanju komunalne infrastrukture iznos od 103.833,49 KM uvećan za zakonsku zateznu kamatu od 185.851,60 KM i na ime izgubljene dobiti u vidu marže na prodajne proizvode iznos od 184.960,00 KM uvećan za zakonsku zateznu kamatu od 302.733,79 KM, te zahtjev za naknadu troškova parničnog postupka.

Raspravljajući o ovako postavljenom tužbenom zahtjevu prvostepeni sud je utvrdio: da je dana 27.12.1990. godine između preduzeća E., S. koje je poslovalo u sastavu E.1, S. i B. Đ. iz Z. zaključen ugovor o zajedničkom ulaganju u izgradnju benzinske pumpe u D.; da je naknadno zaključen i aneks ovog ugovora dana 31.7.1991. godine; da je ugovorom utvrđeno postojanje zajedničkog interesa za izgradnju predmetne benzinske pumpe u D. tako da privatni vlasnik (prvotuženi B. Đ.) o svom trošku uradi investiciono-tehničku dokumentaciju za izgradnju pumpe; da ishodi prethodnu saglasnost i odobrenje za građenje; da izvede sve građevinske, zanatske i ostale radove potrebne za funkcionisanje benzinske pumpe; da do objekta benzinske pumpe dovede svu potrebnu infrastrukturu uz pribavljanje upotrebne dozvole. Ugovorna obaveza E., S. po predmetnom ugovoru bila je da ugradi svu potrebnu opremu za funkcionisanje benzinske pumpe (rezervoare, pumpe, termometre, agregate, mjerače protoka goriva i sl.); da obezbjedi sve proizvode koji se prodaju na benzinskoj pumpi i isporučuje ih F. benzinska pumpa, dok je u pogledu prava E. ugovoreno da mu pripada 50% od marže za njegove proizvode koji se prodaju na benzinskoj pumpi a za proizvode drugog dobavljača dio marže od 20%.

Nadalje, u pogledu pravnog statusa tužitelja utvrđeno je da je nastao 1992. godine kao E. D.O.O. sa sjedištem u B. L.; da je tek tada (dvije godine nakon nastanka ugovora) počeo egzistirati kao samostalni pravni subjekt; da je formiran na

osnovnim sredstvima poslovnog centra E.1-E., S. u B. L.; da poslovni centar E., S. nikad nije imao svojstvo pravnog lica; da je tužitelj nastao na osnovu akta o osnivanju zbora radnika poslovnog centra E. u B. L. od 25.5.1992. godine; da je upisan u sudski registar rješenjem od 30.6.1992. godine i da je naknadnim transformacijama formiran u današnji oblik organizovanja sa nazivom P. A.D. B. L.

Imajući u vidu ovako utvrđeno činjenično stanje prvostepeni sud je našao da tužitelj nije nastao statusnim promjenama E., S. i da E., S. na tužitelja nije prenio pravo i obaveze iz predmetnog ugovora o zajedničkoj izgradnji i komercijalnoj eksploataciji benzinske pumpe u D., niti da je nadležni organ upravljanja E., S. donio odluku u smislu odredbe člana 187a. Zakona o preduzećima („Službeni list SFRJ“, broj 77/88, 40/89, 46/90, 61/90-u daljem tekstu: ZOP), o statusnoj promjeni na osnovu koje je tužitelj upisan u sudski registar, da ne postoji sporazum između preduzeća nastalih statusnim promjenama zbog čega, smatra prvostepeni sud, tužitelj nije pravni sledbenik E., S. u pogledu prava i obaveza iz predmetnog ugovora i kao takav nije aktivno legitimisan za podnošenje tužbe za raskid ugovora, pa je tužbeni zahtjev odbio.

Odlučujući o žalbi tužitelja drugostepeni sud je prihvatio činjenična utvrđenja i pravno shavatanje prvostepenog suda, žalbu odbio a prvostepenu presudu potvrdio u odnosu na odluku o glavnom zahtjevu.

Odluke nižestepeni sudova su na zakonu zasnovane.

Među strankama nije sporno da je tužitelj osnovan odlukom zbora radnika poslovnog centra E., S. u B. L. koji je održan 25.5.1992. godine. Tužitelj je formiran pod nazivom E., B. L. kao društvo sa ograničenom odgovornošću u društvenoj svojini i upisan je u sudski registar Osnovnog suda udruženog rada Banja Luka rješenjem broj 1-3823-00 od 30.6.1992. godine. Nesporno je i da je tužitelj osnovan na osnovnim sredstvima E., S., poslovni centar u B. L. kao osnivačkim ulogom čija je vrijednost u rješenju o registraciji procjenjena na ukupan iznos od 546.263.486,23 dinara u čiju strukturu ulazi vrijednost objekata i osnovnih sredstava, vrijednost opreme i vrijednost gotovog novca. Tužitelj je formiran na osnovu odluke o organizovanju i radu preduzeća, ustanova i drugih pravnih lica Predsjedništva Srpske Republike Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Srpskog naroda u Bosni i Hercegovini“, broj 10/92), kojom je propisano da će se dijelovi preduzeća čija sjedišta nisu na teritoriji Srpske Republike BiH, a bila su u složenom i drugom preduzeću organizovati kao jedinstveno preduzeće, odnosno kao samostalno preduzeće (član 9. odluke). Prema podacima u spisu predmeta, tužitelj je u toku 1995. godine pripojen državnom preduzeću E., P., da bi 2000. godine na osnovu Odluke Vlade Republike Srpske bio registrovan kao državno preduzeće NIRS, a poslije kao akcionarsko društvo.

Prema odredbi člana 187a. ZP koji je u vrijeme registracije tužitelja bio na snazi po osnovu odredbe člana 12. Ustavnog zakona za provođenje Ustava Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, br. 21/92), statusnom promjenom preduzeća smatra se podjela, spajanje ili pripajanje preduzeća na osnovu odluke organa upravljanja preduzeća, stim da novoosnovana preduzeća svoje odnose međusobno uređuju ugovorom.

U konkretnoj situaciji nije sporno da ne postoji odluka organa upravljanja E.1-E., S. koji je bio ugovorna strana u predmetnom ugovoru, o bilo kakvoj statusnoj promjeni u smislu navedene odredbe ZOP, niti pak ugovor o regulisanju međusobnih odnosa nastalih preduzeća, odnosno između E., S. i E., B. L. kao novoosnovanih preduzeća, pa su po ocjeni ovog suda nižestepeni sudovi pravilno zaključili da tužitelj nije aktivno legitimisan za podnošenje tužbe za raskid predmetnog ugovora i isplatu potraživanja iz ugovora zaključenog između E., S. i prvotuzenog. Ovakvu situaciji ne može promijeniti ni činjenica da je tužitelj organizovan, između ostalog, na imovini E., S. – PC u B. L. Naime, nedvojbeno je da PC, B. L. u vrijeme zaključenja predmetnog ugovora nije imao svojstvo pravnog lica i kao takav nije mogao biti nosilac prava i obaveza iz ugovora. U ugovoru od 18.12.1999. godine PC B. L. pominje se samo kao poslovna jedinica E., S. koja je dužna tuženoj strani isporučivati naftne derivate i drugu robu za prodaju na benzinskoj pumpi D.

Netačna je tvrdnja revidenta da su sudovi izišli iz okvira tužbenog zahtjeva upuštajući se u valjanost upisa tužitelja u sudski registar. Naime, u ovom parničnom postupku sudovi se nisu upuštali u ocjenu valjanosti upisa tužitelja u sudski registar ni kao prethodnog pitanja u smislu člana 12. ZPP, niti je tužbeni zahtjev postavljan u tom pravcu. Takođe, sudovi se nisu upuštali ni u zakonitost načina organizovanja i formiranja tužitelja kao pravnog lica, nego su se samo bavili pitanjem pravne sljedbenosti između tužitelja i E., S. u pogledu prava i obaveza iz ugovora o zajedničkom ulaganju i komercijalnoj eksploatacije benzinske pumpe D. zaključenog između E., S. i prvotuzenog, o čemu su izveli pravilne zaključke i dali valjano obrazloženje koje usvaja i ovaj sud. Pri takvoj situaciji ukazuje se suvišnim obrazlaganjem svih prigovora revidenta koji se odnose na pogrešnu primjenu materijalnog prava u pogledu pravilnosti i zakonitosti registracije kod nadležnog suda. Osim toga, pravilnost i zakonitost postupka i akata o registraciji tužitelja kao i svih akata o njegovoj kasnijoj transformaciji na kojoj insistira revident, ne znači samo po sebi da je tužitelj univerzalni sukcesor preduzeća E., S. Ovo tim prije, jer prema podacima u spisu preduzeće E., S. do danas nije prestalo da postoji.

Neosnovano je i pozivanje revidenta na Okvirni zakon o privatizaciji preduzeća i banaka u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, br. 14/98). Tokom postupka tužitelj nije tvrdio, a samim tim ni predlagao dokaze na okolnost da su materijalna sredstva koja su po ugovoru između E., S. i prvotuzenog uložena u benzinsku pumpu D. ušla u privatizacijsku masu i obuhvaćena privatizacijskim aktima tužitelja, odakle takođe proizlazi zaključak da nije dokazao da postoji materijalno-pravni odnos između tužitelja i tuženih, a samim tim ni aktivna legitimacija tužitelja za podnošenje tužbe u ovoj parnici.

Prema izloženom pobijana odluka nema nedostataka na koje se ukazuje revizijom tužitelja, niti onih na koje sud pazi po službenoj dužnosti, pa je na osnovu odredbe člana 248. ZPP, o toj reviziji odlučeno kao u izreci.

O reviziji tuženog odlučeno je kao u izreci iz sljedećih razloga:

Iz navoda revizije proizlazi da tuženi pobija drugostepenu presudu u dijelu kojim je odlučeno o troškovima postupka, odnosno kojim je prvostepena presuda preinačena i tužitelj obavezan da tuženom umjesto iznosa od 40.780,00 KM, na ime troškova postupka isplati iznos od 13.596,00 KM.

Zahtjev za naknadu troškova postupka je sporedno traženje uslovljeno preduzimanjem procesnih radnji za ostvarenje glavnog zahtjeva što znači da zahtjev za naknadu troškova djeli sudbinu glavnog zahtjeva. Ukoliko se revizijom ne pobija odluka o glavnom zahtjevu nije moguće pobijati ni odluku o troškovima zbog čega je reviziju tuženog valjalo odbaciti temeljem odredaba člana 247. u vezi sa odredbom člana 254. stav 1. i 4. ZPP.

Predsjednik vijeća
Staka Gojković

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarne
Amila Podraščić